

REMIȘTEREA

Biblioteca Universității

Cluj

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SĂPTAMĂNAL

Abonamentul anual: 400 Lei.

Director: Dr. I. MATEIU

Redacția și Administrația:
Cluj, Piața Cuza Vodă Nr. 3.

Cenzurat.

ALEGEREA EPISCOPULUI NOSTRU

Preafericitul Patriarh Miron, luând și avizul Guvernului, a convocat Colegiul electoral pentru alegerea Episcopilor de Oradea și Cluj, pe zilele de 28 și 29 Aprilie a. c. la București.

Împlinindu-se prin aceasta prescripțiile formale ale legii bisericești, care cere ca în termen de trei luni alegerea noului Episcop să aibă loc neapărat, suntem puși în situația de a constata cu satisfacție, că în ortodoxia națională n'au loc acele amânări penibile, ce tulbură atât de mult viața altor culte din țară.

De-acum, membrii Colegiului electoral se pot gândi cu toată seriozitatea la importanța actului, ce au să-l îndeplinească în deplina conștiință a răspunderilor lor morale și legale.

În deosebi revine această obligațiune în măsură sporită acelor frunzași, clerici și mireni, cari fac parte din adunările celor două Eparhii vacante. Sarcina lor este cu atât mai grea, cu cât își dau seama că au să completeze două scaune, ce-au fost ilustrate de figurile mari ale neuitaților Episcopi Roman și Nicolae. Moștenirea lor strălucită, constituie un patrimoniu scump, ce nu poate fi micșorat prin nimic, dimpotrivă el trebuie consolidat și îmbogățit, spre a ne menține pe linia de ascendență a năzuințelor noastre religioase și naționale.

La Cluj, ca și la Oradea, sunt două Episcopi nouă, restaurate din cenușa vremurilor apuse prin energia unor Ierarhi de proporții excepționale. Ori cât de bine zidită este temelia lor, să nu uităm o clipă că ne găsim încă la începutul vieții de veacuri, ce trebuie s'o trăiască cele două Eparhii, și prin urmare cărmuitorii lor de mâine nu pot fi decât tot bărbați, croiți după chipul și asemănarea vrednicilor adormiți în Domnul din anul acesta.

Și ne dăm seama, mai ales noi cei din eparhia Vadului, că ne găsim în inima Ardealului,

unde activează știința românească prin atâtea înalte așezăminte de cultură, unde își au sediul episcopesc toate celelalte culte în aprigă concurență cu ortodoxia, iar forțele minorităților sunt încă și azi atât de puternice. Aici deci ne găsim într'o situație deosebită, cum nu este în nici o altă parte, cu îndatoriri și răspunderi foarte dificile, cărora nu le poate face față decât o adevărată personalitate.

Episcopul de Cluj nu este numai un purtător de cărjă arhierască, ci reprezentantul suprem al neamului însuș în afirmarea lui religioasă și națională. El este chemat să înfațișeze cotidian, ca și în clipe sărbătorești sufletul românesc cu idealurile și biruințele lui, menite să înalte prestigiul Statului național întregit.

Om de carte și de acțiune, iubitor de Hristos și luminător de popor, părinte blând al Clerului și prețuitor al frunzașilor mireni, strângând pe toți în jurul său prin caracter ales și inimă deschisă, iată cum dorim să-l vedem pe urmașul în scaun al marelui Episcop Nicolae de fericită pomenire.

Îl vom putea găsi? Cu ajutorul lui Dumnezeu, da. Condițiunea esențială este, să ne lăsăm călăuziți de duhul lui, ferindu-ne de ori-ce socotințe lăaturalnice și combinații vremelnice. Mai ales să ne păzim de a introduce în hotărârea noastră considerații de natură politică, așa cum de altfel Mitropolia ardeleană le-a știut repudia totdeauna, cu demnitate și bărbăție, stabilind o tradiție vrednică de aprecierea tuturor Eparhiilor ortodoxe.

Fără îndoială, că cel care va fi sortit să păstorească la Cluj, trebuie să aibă o perfectă înțelegere a sufletului ardeleanesc și a sănătoasei ambiante morale din eparhie, formată în spiritul vechilor datini ale Mitropoliei noastre. Numai cine a respirat acest aier duhovnicesc

specific, se va putea integra complet în viața și aspirațiile ce stăpânesc ctitoria lui Ștefan cel mare.

Pentru ca Cerul să ne hărăzească un astfel de Păstor,

„Hristos a înviat din morți cu moartea pre moarte călcând și celor din mor-mânturi viață dăruindu-le.“

Troparul Învierii.

PE MARGINEA UNUI PROCES

Procesul comuniștilor dela Chișinău, terminat cu pedepsirea celor găsiți vinovați față de legile țării și sufletul neamului nostru, ne-a desvăluit atitudinile și stări de lucruri, ce trebuie să dea de gândit fiecărui român conștient. S'a lămurit doar și cu această ocazie, că astăzi elementele de negațiune și curentele disolvante, încearcă din răspuseri să se infiltreze tot mai mult și mai adânc în trupul neamului nostru, pentru a-i pulveriza vechile temelii solide și a-i modifica radical structura sufletească de până acum, ca astfel, fără rezistență, să-l poată arunca în brațele desordinei, ce pune în perspectivă celor fără căpătâi, frumos câștig personal.

Astfel în legătură cu procesul dela Chișinău, oricine se întreabă, cum s'a putut ca un individ, cunoscut din manifestări anterioare că-i nu numai străin, dar și direct dușman tuturor aspirațiilor nobile, legitime și firești ale neamului și țării noastre, în plus *ateu*, — să fie avansat la catedra unei facultăți teologice, printr'o simplă declarație de credință în Dumnezeu, dată, fiindcă i-a fost cerută?!

Ce fel de duh creștinesc, iubitor și generator de progres disciplinat, putea picură un astfel de profesor în sufletul viitorilor preoți, îndrumători, prin definiție, ai neamului nostru, creștin dela însăși zămislirea sa?! Adevărat, eră un izolat — și nici nu se putea altfel — în mijlocul celorlalți profesori, de incontestabilă valoare și cari își au loc de cinste în viața bisericii și neamului nostru. Dar, ori-

cum, locul său nu putea fi nici-decum acolo. Căci de pe înălțimea unei astfel de catedre trebuie să se răspândească nu numai știința rece, ci și, mai ales și căldura principiilor asezate de Mântuitorul la temelia religiei Sale. Căci creștinismul nu-i simplă doctrină teoretică ca oricare alta, ci viață de trăit aevea. Și cum să ia tânărul student în teologie îndemn și exemplu pentru trăirea zilnică a principiilor creștine, când *ateul* devine îndrumătorul său?! Firește, nu presupunem nici decum că un singur individ, față de valoarea celorlalți distinși profesori, ar fi putut pustii sufletele tinerilor studenți. Dar... dar el nu trebuia să fie acolo unde a fost, și nădăjduim că nu va mai fi. Nici el, nici altul de aceeaș factură. Căci Biserica, pe lângă grija ce o are de mântuirea sufletului, propovăduiește respectul și supunerea față de autorități și legi, iubirea față de neam și patrie! Or *ateul*, comunistul, lucrează hotărât împotriva acestora.

Firește, cu afirmarea aceasta, nu aduc nici o învinuire facultăților teologice, al căror prestigiu ni-i scump tururora. Și apoi prof. Constantinescu nici nu predă cursuri teologice —. Cazul său este complet izolat.

Totuș în Academii teologice ardelene, oricâte scăderi le-ar afla cineva, astfel de cazuri nu se pot întâmpla. b.

Moartea Episcopului Nichita.

Joi 16 l. c. a încetat din viață P. S. Episcop Nichita al Ardealului, în vârstă de 72 ani. Odihnească în pace. Vom reveni.

LAUDA CLOPOTELOR

Iubiți creștini, Sfânta și smerita noastră biserică are astăzi un îndoit praznic, căci pe lângă serbarea Duminecii mai are o sărbătoare deosebită, și anume: *serbarea sfințirii clopotelor*. Sfânta noastră biserică a primit astăzi în cununa podoabelor sale două pietre nestimate, încununându-se cu podoabe nouă și de mult preț.

O clopotelor, când vă vedem înaintea noastră sfințite și strălucite, vă întrebăm de unde ați venit și vă mai întrebăm unde este soțul vostru, în locul căruia ați venit? Și clopotele pare că răspund gândului nostru, ele cari își aduc aminte de ziua tristă din anul 1916. Anul când fronturile împăraților războinici dela Apus și dela Răsărit stăteau în cumpănă, când tunurile se împuținaseră iar magazinele de gloanțe se goliseră, când minele pământului nu mai dădeau metale omorătoare, fiind lucrătorii în liniile de foc — atunci un gând năpraznic răsări din sfatul celor puternici. Ei și-au adus aminte, că Românul mai are ceva bun, are multe biserici cu multe clopote. Ce material de tunuri! — zimbeau îngâmfății. Potop de comisii năvăliră prin sărmanele noastre sate; pătruseră prin biserici, urcară în turnuri și aleseră ce le era pe plac. Așa și la noi, iubiților creștini. În ziua numită o comisie de militari urcă treptele turnului, și alese ce a fost mai bun, alese clopotul cel frumos la sunet, din materialul cel mai tare. Ca o svârcolire clopotul cu glas de moarte răsună încă odată, pentru ultima oară, cu dangătul său prelungit și frumos. Se adună mulțimea în jurul bisericii, vrând pare că să mântuie prada din gura morții, dar înzadar; ostașul descață clopotul, prinde prada și o răstoarnă din vârful turnului jos în adâncime.... Și a trecut vreme de atunci, și iată că s'a împlinit Scriptura ce zice: „Pogorât-a pe cei pu-

Cuvinte rostite de regretatul preot I. Mateiu din Sebeșul-de-sus la sfințirea clopotelor dăruite de credincioși duși în America.

ternici de pe scaune și a înălțat pe cei smeriți; pe cei flămânzi i-a umplut de bunătați și pe cei bogăți i-a scos afară deșerti“.

Astăzi văzând rânduirea popoarelor în Europa, uimiți strigăm și noi cu Proorocul: „mare ești Doamne și minunate sunt lucrurile tale, și nici un cuvânt nu este de ajuns spre lauda minunilor Tale“. Pentru aceasta ne-am adunat astăzi, cu mic cu mare, ca să dăm mărire și mulțumită Tatălui îndurărilor.

Și acum, clopote sfințite, urcați cu îndrăzneală scările turnului, care cu nerăbdare vă așteaptă, și cuprindeți locul ce vi se cuvine al înaintașului vostru, care abia 23 ani a sunat peste satul acesta. Vă dăm binecuvântarea Domnului, ca sute de ani să vestiți mărirea lui Dumnezeu. Iar când din înălțimea voastră veți vedea, că pe întinsul cerului se grămădesc nori negri, vestitori de furtună și primejdii, ce amenință hotarul și rodurile câmpului, când veți vedea inimile ghemuite de frică ale poporului, atunci lăsați să răsune glasul vostru spre cer, să taie văzduhul, să risipească norii, și să chieime iarăș razele binefăcătoare ale soarelui, ca să veselească fața pământului și să încălzească inimile noastre.

Și iarăși, când vr'unul din iubiții noștri credincioși părăsește lumea aceasta și se coboară în mormânt, petreceți-l cu glasul vostru duios, ca sufletul lui să poată sbura spre lăcașul vecinicii din ceruri.... Și când va fi vremea de praznic al Învierii, sau al Duminecii, ori al altor sărbători, lăsați să răsune glasul vostru dela un capăt la altul al satului, chiemați pe toți la închinare și la rugă, opriți pe călători în calea lor, și spuneți tuturor porunca din veac dată de Dumnezeu: „șase zile sunt în care se cade să lucrați, iar nu în ziua Sâmbetei care este Dumineca; în șase zile gătați toate lucrurile tale, iar în ziua a șaptea odihnește-te de toate lucrurile tale și o sfințește cu fapte bune“.

Și acum iubiților, cu cuviință este nouă a ne aduce aminte, în mijlocul bucuriei, și de acei frați cari ne-au pregătit această zi aleasă de praznic. Dar mai întâi să ne întoarcem cu inima către părintele nostru din ceruri. Lui să-i aducem mulțumire, că după năcazurile și primejdiile războiului a înmulțit rodurile câmpului, a umplut jitnițele de bunăți, și ini-

mile de văpaia dragostei creștine. Ție îți mulțumim Doamne și ne rugăm ție Dumnezeu nostru.

De încheiere aducem donatorilor mai sus numiți mulțumirile poporului întreg pentru jertfa și pilda lor.

Părinte prea bunule, primește dela noi acest dar, ca „ale tale dintru ale tale“, ție să aducem mărire totdeauna acum și în vecii vecilor, amin!

Preot I. MATEIU

POLITICA RELIGIOASĂ

— Nulitatea Concordatului. —

De Dr. Onisifor Ghibu, profesor universitar, corespondent al Academiei Române, un militant al ortodoxismului activ, baza spirituală a statului și a culturii, a întemeiat „o publicație periodică nouă care și-a propus să adune documentele mai importante și să publice studiile necesare privitoare la politica religioasă a României întregite.“ Paralel cu această publicație care se intitulează „Studii și documente privitoare la Politica religioasă a României întregite“ se va crea probabil un institut care să studieze în mod sistematic problema politice religioase. În seria acestor publicațiuni vor apare studii ca: Biserica, Culte și Secte în România, „Patronatul suprem al Regelui României asupra bisericii catolice din România“ etc. Biblioteca e nouă. Luna aceasta a ieșit de sub tipar numărul prim — „Nulitatea concordatului dintre România și Sf. Scaun.“ Conține o serie de acte privitoare la denunțarea Concordatului dintre România și Sf. Scaun, precedate de un studiu de 62 de pagini a dlui prof. Dr. O. Ghibu, intitulat „Scurtă privire asupra istoriei concordatului românesc.“

Studiul dlui prof. Dr. O. Ghibu, arată evoluția, raporturile diplomatice cu Vaticanul, în vederea alcătuirii concordatului, precum și politica revizionistă a Sfântului Scaun. Tratatul pentru încheierea concordatului, începând după unire. Încă în 1920, sub guvernul Averescu, se alcătuește un anteproiect de concor-

dat (ministru al Cultelor era dl O. Goga). Prin acest anteproiect se cerea ca dreptul de „placet“ și celelalte prerogative de ordin bisericesc ale fostului monarh austro-ungar, să treacă asupra Regelui României. Sf. Scaun n'a acceptat proiectul guvernului, a propus un alt proiect, pe care însă nu l-a acceptat Statul român fiindcă „nu ni se oferă garanțiile de cari credem că, în interesul Statului avem neapărată nevoie.“ Tratatul a durat mulți ani, fără a da vre-un rezultat. În 1924, Nuntial Apostolic Angelo Marie Dolci (azi Cardinal) a remis guvernului român (prezidat de I. I. C. Brătianu) un proiect de concordat esențial diferit de cel din 1920. În noul proiect nu se mai face distincție între greco-catolici și romano-catolici, înglobând ambele confesiuni în același catolicism internațional (deși pe primii îi consideră în biserică românească).

Cu discutarea acestui proiect, guvernul a însărcinat pe dnii C. Banu și I. Păclișanu (alegerca celui de al doilea nu a fost prea fericită — să apere interesele statului în fața Vaticanului un individ — „mai catolic decât Papa“ pentru care supremum desiderium e „România Catholică“). Tratatul întâlniau multe obstacole. Sf. Scaun nu voia să accepte nimic. Guvernul Averescu, după atâtea tratative, a încheiat în cele din urmă Concordatul (în 1927) despre care lumea românească n'a aflat decât după 8 luni. Iată ce scria „Telegraful Român“: „Concordatul cu Vaticanul a

FOILETON

Îngerul vestește, femeilor venite la mormânt cu miresme, învierea

Domnului.

„Iar îngerul vorbind femeilor le-a zis: Nu vă temeți voi, știu că pe Iisus cel răstignit îl căutați. Nu este aci, că s'a sculat precum a zis; veniți de vedeți locul unde a zăcut“.

Matei 28, 5, 6.

Credincioasele ucenice ale Mântuitorului, Duminecă, a treia zi după înmormântarea Lui, des de dimineață vin să-i aducă miresme. Vor astfel să împlinească un pios obicei al timpului, dar mai cu seamă să satisfacă impulsul intern, de a veni și a plânge pe mormântul Lui. Scurta vreme cât l-au urmat, le-a câștigat complect sufleteste. Nimeni nu le-a dat învățături atât de sublime, nimeni nu le-a ocrotit, stimat și mângăiat, precum El. În special Maria Magdalena Lui are să-i mulțumescă toată fericirea vieții ei. Când pentru prima

dată l-a întâlnit, era o păcătoasă disprețuită și huiduită de toți. N'avea casă, n'avea familie, n'avea un suflet care să bată alături de al ei, care să plângă de tristețea ei și să se veselească de bucuria ei. Își vindea trupul pentru o bucată de pâine ori căruia necunoscut.

El cunoscând abisul moral în care se prăvălise, n-a alungat-o, n-a disprețuit-o, ci i-a întins mână de salvare. Atitudinea Lui a mântuit-o. A reintrodus-o în societatea omenească, în mijlocul familiei, și ce-i mai mult a îndrumat-o pe drumul fericirii vecinice. Cum putea să-i răsplătească altfel decât printr'o iubire caldă și sfântă și printr'o credință neclintită. Mai mult decât celelalte ucenice suferea pentru sfârșitul atât de neașteptat al învățătorului.

În fața mormântului le așteaptă o surpriză care le înspăimântă. Piatra de pe mormânt dată la o parte, mormântul gol, iar giolgiurile cu cari a fost învelit Iisus, erau împăturate deoparte.

Unde este învățătorul la înmormântarea căruia au asistat; cine i-a luat corpul; cu ce interes; unde l-a ascuns? Iată tot atâtea întrebări, cari le frământau mințile. Ori cât se străduiau răspunsul

întâzia. Problema era prea grea decât s-o poată deslegă mîntea omenească. Căci cine a mai încercat vre-odată să despoae mormântul unui crucificat? Ceriul prin trimișii săi, doi îngeri, explică femeilor de ce mormântul e gol. S'a golit nu prin voia omenească, ci prin voia divină. Cel ne încăput, nu putea fi cuprins de cei patru pereți înguști ai unui mormânt. Viața, izvorul și dătătorul vieții, nu putea să rămână în puterea morții. Cu un cuvânt Dumnezeu nu putea rămâne în mormânt, ci a înviat după cum a promis.

A înviat dând lumii suprema dovadă a dumnezeirii sale și garanția realizării tuturor promisiunilor sale.

Piatra de pe mormânt dată deoparte, înseamnă arcul de triumf prin care Iisus intră în lume biruitor. Pe ea este imprimată pe vecie biruința Lui.

O primă sentință vestește tuturor, biruința Lui asupra păcatului. „Aci a înviat Hristos cel răstignit pentru păcatele omenirii“. Se poate cineva îndoi de acest adevăr? Însuși scopul venirii lui Hristos în lume, este de a birui păcatul și stăpânirea lui. De a desrobi pe om de sclăvia iadului,

fost semnat de dl V. Goldiș... și anume în condițiuni atât de grele pentru țară și de umilitoare, pentru celelalte culte — dominant și minoritare, — cum nu și-ar fi putut închipui nici cea mai temerară minte omenească născocitoare de imposibilități." Concordatul a cărui valoare e nulă (vezi Dr. I. Mateiu: Valoarea Concordatului încheiat cu Vaticanul, etc.) și are multe puncte direct absurde, de ex.: dacă credincioșii uniți din eparhia Orăzii ar reveni la biserica strămoșească, averile ar rămâne Vaticanului, programele pentru teologiile ortodoxe le alcătuește Sf. Sinod și Statul, pe când pentru catolici le alcătuește Biserica și le arată Statului.

Însuși semnatarul Concordatului, Vasile Goldiș, și-a dat seamă de faptul că acest Concordat e defavorabil (dar situația lui era grea — solicitat de guvern să încheie Concordatul și în parte înșelat. Un exemplu: în Concordat era un articol referitor la venirea ordurilor străine în România. Goldiș nu voia să semneze acest articol. Cardinalul Gaspari spunea că va pune în notă că venirea ordurilor străine se poate face numai cu aprobarea guvernului dar în Concordat nu mai există această notă (comunicat de dl prof. Dr. Onisifor Ghibu). Guvernele următoare, au văzut că felul în care s'a făcut Concordatul e o plagă pentru țară și un favor acordat catolicismului iridentist maghiar, dar cu toate acestea l-au păstrat. Spunem că al doilea punct important din studiul dlui prof. Ghibu e că Papa însuși e revizionist, partizan al politicii maghiare. Afirmația e gravă... dar adevărată.

În favorul acestei afirmații nu citez decât declarațiile făcute de Papa Pius XI, în 1926, unui grup de pelerini maghiari, cari au mers la Roma cu ocazia anului sfânt (după almanahul catolic din Budapesta, pe 1927, p. 384):

— „Am văzut totdeauna în mulții pelerini Unguri cari au fost aci pe fiii țării Mariei, pe fiii regelui Ștefan cel Sfânt, pe urmașii sfântului E-

meric și pe nepoții regelui Ladislau cel Sfânt. Filii sanctorum gens sancta... Binecuvântez pe toți acei tineri, cari în importanta epocă a renașterii, în scumpii ani ai învierii sufletești se grupează în jurul acestui steag, pentru ca să ducă la biruință conștiința și adevărata religiozitate și să facă Ungaria din nou mare și fericită.

Urmașul Sf. Petru, în loc de a le vorbi despre Cetatea lui Dumnezeu, le proiectează în viitor refacerea Coroanei Sfântului Ștefan. E trist ca însuși „urmașul lui Hristos” să fie o unealtă a revizionismului. Mai mult în „Almanahul catolic maghiar” găsim următoarea „Împărțire bisericăscă” a Ungariei: *Ritul Latin* Mitropoliile: de Strigoniu, Agria și Colacea. *Episcopile...* se nșiră și Alba-Iulia și Oradea și Timișoara „sub ocupațiune română.” *Ritul grec...* Mitropolia de rit greco-român: Alba-Iulia—Făgăraș. Diecezele: Lugoș, Oradea, Gherla (reședințele tuturor și întreg teritoriul se află sub ocupațiune românească).

Și acestea apar cu binecuvântarea Papei... pe care îl deifică confracții. Ce spun dânșii de aceste publicații? **IOSIF E. NAGHIU**

Pe urmele împăratului Constantin cel mare. Sub acest titlu d. Onisifor Ghibu retipărește un articol de revistă în care după ce vorbește de moștenirea celor 6 vlădici români decedați în anul din urmă, pune din nou problema unității religioase. Domnia Sa propune următoarea soluție: „Regele Ferdinand I. a refăcut unitatea politică a poporului românesc, Augustului Său Fiul îi revine misiunea refacerea unității religioase a neamului întregit. Ca un al doilea Constantin cel mare, Regele Carol II-lea trebuie să convoace la un sinod comun pe conducătorii celor două fracțiuni ale Bisericii românești și să-i pună de acord asupra unei formule unitare menite a fi imediat înfăptuită.”

Am fi fericiti ca acest ideal să se realizeze. Întrebarea este, dacă Blajul consimte să reintre în comunitatea religioasă a neamului, părșind „meteahna străină”.

și de a-l face dar lui Dumnezeu. Reușește în această luptă, după ce golește paharul suferințelor până la fund. Pe cruce îl dă lovitura de grație. Prin sângele crucii, ajunge la biruința învierii.

O a doua ne anunță biruința asupra morții: „moarte unde ți-e boldul tău”. Prin păcat intră moartea în lume, moartea în ambele ei forme, trupească și sufletească. Omul în starea originală de nevinovăție are viață vecinică. Viață sufletească prin natura sufletului, viață trupească prin dăruire supranaturală. Prin întinarea sufletului ambele le pierde. Trupul după o anumită durată de timp prin suferințe moare, se discompune; iar sufletul sub povara păcatului, moare și el vieții celei vecinice la Dumnezeu, viind doar iadului și chinurilor lui, cecace înseamnă cea mai îngrozitoare moarte.

Ori Mântuitorul înviind dovedește, că a călcat puterea morții, indirect că a învins păcatul, cauza care a adus moartea în lume.

Dar dacă păcatul și moartea sunt învinse, nu mai puțin iscoditorul păcatului „diavolul” și împărăția lui.

Triumfător Fiul lui Dumnezeu de pe lemnul crucii coboară prin răceala mormântului în lumea

întunerecului, în sălașul diavolului. Acolo îi anunță sfârșitul domniei lui, și-l încătușează în lanțurile blăstemului divin. Dreptii sunt desrobiți. Revenind în lume cu corpul transfigurat al învierii, și celor vii anunță desrobirea din păcat. Puterea satanei de acum e încătușată, independent este omul de a urma viața sclăviei, sau a intra în lumea libertății. De acum nu mai este lipsit de putere la discreția diavolului. În lume a luat ființă împărăția lui Hristos. Tot cel ce voește a-i fi ei cetățean, e primit cu bucurie sub ocrotirea lui Hristos. Această ocrotire îi garantează biruința asupra tuturor zvârcolirilor iadului și fericirea vecinică. Au doară este pentru om vre-un scut mai sigur decât puterea celui ce a învins păcatul, moartea, iadul și pe diavol? Este vre-o regalitate superioară celei a lui Hristos în lume?

Venit-au femeile la mormântul lui Iisus în credința, că-l vor găsi închis cu piatra sigilată și l-au găsit gol. Piatra morții s'a făcut ușa vieții, prin care stăpânul vieții a revenit în lume, încununat de aureola triumfului. El a schimbat poarta morții în poarta vieții.

Au venit să plângă și s'au înveselit. Bucuria

PAROHIA AGHIREȘU

— Note istorice. —

Comuna Aghireșu este așezată pe valea râului Nadăș, la o distanță de 30 km. de Cluj și 20 km. de oficiul protopopesc al Huedinului. Aghireșul este o comună românească foarte veche. Pentru prima dată Aghireșul (maghiar: Egeres) apare în documente în anul 1263.

După ce ungurii au așezat coloniști și prin aceste părți și în special în jurul acestei comune, având direcția spre Cluj, Ludovic cel Mare văzând că Aghireșul devine un centru comercial pentru toate comunele din jur, având și un castel foarte vechi al unui grof maghiar din acele timpuri, a lui Bocskai, în anul 1370 dă autorizație comunei de a se ține târg săptămânal în fiecare Joi.

Cu acest târg au început să se așeze în această comună o mulțime de oameni, cari se ocupau cu comerțul.

Notez că în decursul timpului familiile armene au început să degeneze — din cauza imoralității — intrând astfel comerțul în mâinile Jidanilor. Astăzi există numai 2 familii de armeni, fără urmași însă.

Cu timpul locuitorii acestui ținut înmulțindu-se simțitor, iar târgul Clujului și al Huedinului fiind cam prea departe, Regele Sigismund, în anul 1427, a permis să fie și 4 târguri de țară pe lângă cele săptămânale. În diferite timpuri au fost revocate aceste târguri, dar în ultimele decenii au rămas aceste târguri definitiv, atât Joia cât și cele 4 târguri de țară. Din anul 1934 printr'un ordin ministerial cele 4 târguri de țară s'au ridicat la șase.

Când stăpânitorii Ardealului au așezat coloniști în aceste părți — coloniștii erau toți pa-

pistași — după anul 1200 le-au ridicat o biserică mare, care există și astăzi.

Această biserică însă astăzi nu mai este papistașă, ci reformată, fiindcă ungurii din această comună făcându-se reformati, au ocupat cu forța această biserică.

Privitor la Românii din această comună, ei în toate timpurile au fost în majoritate, având și conducerea efectivă a acestei comune.

După nenorocita unire cu Roma, dela 1700, Românii au început să decadă, fiindcă diavolul și-a vârat coada și între Românii acestei comune, făcându-i treptat-treptat catolici fără voia lor.

Astfel în anul 1733 era preot în această comună popa Cosma având 19 familii ortodoxe cu 110 suflete, dar încă nici un unit. La recensământul confesional din 1760 erau în Aghireșu 38 familii ortodoxe și 2 familii unite. Biserica ortodoxă în acest an (1760) era fără preot, pe când cele 2 familii unite aveau preot. Tot atunci erau 2 case parohiale cu 16 jug. pământ arător și loc de 10 cară de fân.

Preoții ortodocși nefiind plătiți de statul maghiar și în acelaș timp persecutați pe toate căile, nu au putut să se așeze în această comună, așa că necesitățile credincioșilor erau îndeplinite de preotul unit. De aici se constată că poporul român ortodox nu a trecut niciodată la uniați — afară de 2 familii, dar și acelea cumpărate cu bani — ci numai fiindcă nu au avut preot ortodox au fost trecuți în registrele catolice, fără o expresă învoire din partea lor. Prin urmare stăpânirea

vieții ieșite biruitoare din mormânt, le-a umplut sufletele amorțite, trezindu-le la o nouă viață, la viața în Hristos și cu Hristos.

Au venit ca niște mădulare stinghere ale unei lumi vechi și se întorc, ca pargă a lumii celei noi.

Nu se aseamănă oare sufletul multora dintre noi cu un mormânt lipsit de viață, lipsit de nădejde, plin de pustiirea păcatului? De ce am uitat că moartea a fost învinsă de mântuitorul? De ce nu am ținut cont de jadedăvărul, că înviind, pentru noi a înviat, ca să ne dăruiască viață — De câte ori nu bate la poarta sufletului nostru cerând intrare. Un simplu gest al voinței noastre de îndreptare, și precum mormântul s'a deschis, pentru a da libertate vieții, astfel și sufletul nostru s'ar deschide pentru a primi viața. Voința de a fi vii, pogoară în suflet viața în Hristos, cecace însemnează pentru noi pace și fericire.

O singură dorință să avem în lume și anume: Pacea și fericirea femeilor mironosițe la vestea învierii Domnului, să pătrundă și în mormântul sufletelor noastre, trezindu-l la viața cea nouă, viața în Hristos.

Prof. Dr. L. G. MUNTEANU

catolicilor uniți în Aghireșu a fost de 170 ani.

Astfel s'au scurs anii muceniciei ortodoxiei noastre până în anul 1918, când a răsărit soarele și pentru Biserica noastră.

Din acest an a început să apună steaua uniților, pretutindeni apar biserici ortodoxe. Precum floricelele de primăvară ră-

sar sub zăpada înmuiată de razele soarelui, tot așa și parohiile ortodoxe apar tocmai prin comunele unde credeai, că acolo este mai tare catolicismul.

Tot astfel a reînviat și parohia ortodoxă aici în Aghireșu.¹⁾

Pr. V. FĂȘCU

¹⁾ Datele istorice le-am obținut dela dl protopop A. Munteanu.

INFORMAȚIUNI

Sărbătorile la Cluj. *Ur-mând vechile tradiții bisericești, praznicul Învierii a fost întim-pinat cu acelaș ritual impresionant de către episcopia noastră. În noaptea de Sâmbătă la ora 12 a avut loc la toate bisericile minunata slujbă a În-vierii Domnului, cu înconjurarea, citirea evangheliei, săvârșirea utreniei și împărțirea paștilor. La Catedrală ceremonia a fost mai solemnă, servind un mare sobor de preoți în frunte cu consilierii eparhiali, în prezența autorităților civile și militare și a unui public foarte numeros. S'au tras salve de tunuri vestind orașul despre minunea dumnezească, iar muzica militară a intonat rugăciuni de slavă.*

În cele trei zile de Paști s'au făcut liturghii și vecernii înălțătoare, cu predici alese și coruri armonioase, ascultate în bucurie de mulțimea credincioșilor. În ziua întâi s'a citit de către păr. consilier Dr. V. Sava pastorală I. P. S. Mitropolit Nicolae adresată Eparhiei, iar a doua zi a predicat cu rară măiestrie păr. consilier Dr. Seb. Stanca, președintele consiliului eparhial. De astădată am ascultat două coruri mixte: cel vechiu al Episcopiei, cu reputație consacrată sub conducerea dlui A. Bena, și altul nou dirijat de păr. An. Scurtu, care s'a prezentat foarte bine.

Frumoase acte regale. În săptămâna Patimilor M. S. Regele Carol II. și Măria Sa Marele Voievod Mihai s'au spovedit și împărțit în parclisul sfintei Patriarhii de către Preafericitul Patriarh Miron. Îndeplinirea acestei însemnate datorii creștinești a făcut o impresie profundă în toată țara. Suntem siguri că magnificul exemplu regal va influența mai ales cercurile intelectualilor noștri, ale căror practici religioase s'au cam rărit în România mare.

Episcopul Nichita grav bolnav. Primiș știrea, că de câteva zile starea P. S. Episcop Nichita de Argeș s'a înrăutățit. Cu toate îngrijirile medicale ce i se dau, diabetul de care suferă nu cedează, inspirând serioase îngrijorări. Rugăm pe bunul Dumnezeu să vindece el cu puterea lui cerească boala blândului ierarh Nichita.

† **Preotul Gheorghe Branea.** Protopopiatul Tg.-Mureș, și în special parohia ortodoxă română Vidra-seu, în ziua de 24 Martie a. c. îm-

bracă haină de doliu, pierzând pe unul dintre cei mai harnici preoți, din generația bătrână. Sufletul lui blând, se descătușează de corpul în care s'a sălășluit 54 ani, iar de căsătorie 29 ani, luându-și sborul către sferele mai senine. Plecarea lui din această lume, lasă adânci regrete în rândul celor ce l-au cunoscut. Gh. Branea a avut o adevărată chemare preotească, am putea spune că el a fost un preot de elită. Cu multă cucerție și totdeauna la înălțimea demnității de preot, era un om superior. Ca preot a fost așa după cum Mântuitorul ne cere la toți cei ce am luat jugul său greu asupra-ne. A fost un slujitor cu totul robit slujbei Domnului. Ca liturgisitor era cu totul transformat. Cu o adevărată dragoste, cu o adâncă convingere, lăpădând toate gândurile lumești, își da impresia că nu este om, ci este pogorât de undeva, numai pentru acele momente. Chiar și celor neevlavioși le aprindea focul sfânt al religiozității. Ca gospodar a fost de admirat. Cine altul avea gospodărie ca el? Casă model, curte bine îngrijită și curată, vite frumoase, pomi bine îngrijii ș. a. Ca părinte în familia sa, și-a îndeplinit întru toate și cu prisosință rolul său. Casa sa era o școală, unde el își exercită în mic activitatea sa de preot; căci „cel ce nu știe a-și dirigui bine casa sa, cum va putea îngriji de biserica lui Dumnezeu“? zice sf. Scriptură. Și-a crescut cei doi copii în evlavie și frica de Dumnezeu. — A fost înmormântat conform dorinții lui nu în comuna pe care a păstorit-o, ci în Gurghiu din prot. Reghin, în 26 Martie a. c., luând parte din prot. Tg.-Mureș 12 preoți, cari tocmai veniseră la centru pentru conferința preotească de primăvară; iar din prot. Reghin 10 preoți, sub conducerea prot. Ioan Maloș. Cântările funebrale le-a executat Corul Academiei teologice din Cluj. Au cuvântat păr. I. Maloș și A. Buda.

Pr. A. Runcanu.

Preot caterisit. Sf. Sinod a respins recursul făcut de Pr. Atanasie Păunescu, dela parohia Bălănești jud. Olt, contra sentinței Consistorului Spiritual Mitropolitan din București, Nr. 38/1935, prin care a fost condamnat la caterisire pentru motiv de erezie. Prin această respingere, sentința de caterisire rămânând definitivă, Sfântul Sinod a cerut Episcopiei Argeșului să scoată din catalogul preoților eparhiei pe numitul Atanasie Pău-

nescu, iar Min. Cultelor să-l șteargă din statele de plată. — Cluj, la 1 Aprilie 1936. *Consiliul eparhial.*

Femeile și preoția. Norvegia a votat o lege prin care femeile au dreptul să ocupe toate posturile din administrația statului fără nici o excepție ca și bărbații.

Mai mulți oratori au susținut că numirea femeilor în posturile de preoți ar putea aduce o atingere a sentimentelor religioase ale majorității populației. Reprezentantii guvernului au răspuns însă că guvernul va aplica legea cu discreție, ținând seama de considerațiunile religioase.

Până acum femeile norvegiene erau excluse din corpul diplomatic din armată și din biserică.

BIBLIOGRAFIE

Dr. M. Șesan: „Cultul sfinților naționali în biserica ort. sârbă“. (sec. 13 și 14.) Cernăuți 1935.

E o scurtă, dar substanțială expunere asupra faptului enunțat în titlu. Se arată aci că Sârbilor, sfinții stabiliți de vechea biserică ortodoxă, li se păreau prea îndepărtați de nevoile poporului lor, și astfel și-au căutat sfinți naționali, în persoanele ce s'au distins, în timpul vieții, prin dragoste adâncă față de popor, fie regi, fie chiriarhi. Primul sfânt național a fost Stefan Nemanja — în monahism Simeon — primul Domnitor al tuturor Sârbilor, adunați sub un sceptru, în acelaș timp mare ctitor de biserici și mănăstiri, și întemeietorul bisericii ort. sârbe. Apoi Sava, organizatorul bisericii ort. sârbe și primul ei mitropolit autocefal. Urmează mitropoliții: Arsenie, Sava, II. și Eustatie I. și domnitorii: Uros II. III. IV. și V.

Interesant e că sfinți naționali există numai în sec. 13 și 14, iar mai târziu nu. Cauza? Probabil că lupte interne, politice și bisericești, au răcit întru câtva zelul pentru cele sfinte.

E un interesant capitol din istoria bisericii ort. sârbești.

O. Bucevschi.

* „Revista Teologică“ Nr. 3—4 pe Martie-Aprilie 1936. Director: Prof. N. Colan. Aduce articole de Pr. Il. Felea, Nic. Terchilă, Simion Radu, Nicodin Relea, I. Naghiu și o cronică bogată despre cărți și fapte din domeniul bisericesc. Ca întotdeauna, revista se înfățișează într-o frumoasă atitudine științifică.

* P. Svetlov: „Învățătura creștină în expunere apologetică.“ Volum. I. Chișinău 1935. Trad. S. Bejan și C. Tomescu, prof. fac. teol. Chișinău. Volumul a ieșit de mult de sub tipar. Totuș am ezitat să-l menționăm aci. Motivul?! Cine a citit cartea îl înțelege îndată. Căci ea cuprinde pagini admirabile despre învățătura bisericii noastre, dar și multe ce nu pot fi semnate de dogmaști ortodocși. „Ori cine va păzi toată legea și va greși într'una, s'a făcut tuturor vinovat.“ (Iacov 2, 10). Ajunge. o. b.

* „Candela“ Nr. 1—12 din 1935. Cernăuți. Vechea revistă a Facultății de teologie, întâmpinând dificultăți materiale, iese într'un singur volum pe tot anul. Cel de față are 340 pa-

gini, deci proporții masive, și conține studii, articole și predici semnate de prof. V. Loichiță, N. Cotos, V. Gheorghiu, S. Reli, V. Grecu etc. Remarcăm studiul amplu al prof. V. Șesan despre modificarea legii și statutului pentru organizarea bisericii ortodoxe, scris cu competența unui specialist reputat. Vom reveni.

* O revistă uniată. În tendința catolicizantă a câtorva habotnici din Aiud, vrea să apară o revistă lunară „Inima lui Iisus“, izvorâtă din dorința de a imita formele ritului latin și prin aceasta, de a sacrifica ritul românesc, pe care cu timpul voesc — probabil — să-l facă latin cu totul. În dorința afirmării dogmelor catolice în versurile religioase, în „Imnul sfintei Inimi“ introduc versuri ca

„Prin mijlocirea Neprihănitei“

„Astăzi îți cerem mii de 'ndurări“

și uită că în 236 de ani, n'au fost în stare să introducă pe — filioque — în Crez. În Catedrala uniată din Cluj se spune „Crezul“ fără „filioque“.

Prin răspândirea adorației inimii lui Iisus și a litanilor latine, adaptate la ritul oriental, se fac siluiri sufletului românesc. Înșeală pe omul dela țară, care însă o să reziste încercărilor acestora de romano-catolicizare, cum a rezistat și în trecut, spre a-și menține patrimoniul spiritual așa de scump, pentru care au murit atâția martiri.

Preoții uniți, cari au introdus această reformă, cumpără zeci de exemplare, spre a le răspândi în popor, ca să-l rupă de tradițiile sale, dar atât poporul uniât cât și preoții cari simt românește, ca păr. *Septimiu Popa* și mulți alții, vor reacționa de sigur.

Ultracatolicilor redactori, (directorul deși numai protopop, se scrie Monseigneur) le-am recomanda că decât să se chinuiască cu ritul oriental, mai bine să se facă romano catolici sadea, ca apoi să vadă câți credincioși o să le rămână pe urma tradițiilor lor religioase. I. E. N.

Nr. 104—1936.

(5) 2—3

CONCURS

Se publică concurs, cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Renăștere“, pentru postul de paroh în parohia de cl. III. *Buninginea* din protopopiatul Abrud.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

1. Salarul dela stat, cu rezerva aprobării din partea statului.
2. Locuință în natură.
3. Venitele stolare obișnuite.

Cei ce doresc să ocupe acest post vor înainta subsemnatului oficiu, cererile de concurs însoțite de documentele necesare, iar cu învoirea noastră prealabilă, se vor putea prezenta în parohie, spre a face cunoștință cu poporul.

Concurenții vor prezenta act de învoire dela Ven. Consiliu eparhial, fără de care nu vor fi luați în lista de candidare.

Abrud, la 23 Martie 1936.

Oficiul protopopesic în înțelegere cu Consiliul parohial din *Buninginea*.

Petru Popovici, protopop.

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj.